

Асанбекова Ч.А., Куренкеев Т.К.

АЗЫРКЫ МЕЗГИЛДИН ТАЛАБЫ БОЮНЧА БИЛИМ БЕРҮҮНҮН САПАТЫНЫН НЕГИЗГИ ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

Асанбекова Ч.А., Куренкеев Т.К.

ОСНОВНЫЕ ОСОБЕННОСТИ СПЕЦИФИКИ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ ПО ТРЕБОВАНИЯМ В НАСТОЯЩЕЕ ВРЕМЯ

Ch.A. Asanbekova, T.K. Kurenkeyev

THE MAIN FEATURES OF THE SPECIFICS OF THE QUALITY OF EDUCATION IN ACCORDANCE WITH THE REQUIREMENTS AT THE PRESENT TIME

УДК.: 371.2.

Аталган макалада билим берүүнүн айкындуулугу жана сапатынын мезгилдин өтүшү менен байкоонун эң негизги ыкмаларын, салыштыруу, салыштыруу жолун, бул же тигил ыкманын сапатуулугунун артыкчылыгы берилген.

Негизги сөздөр: *билим берүүнүн айкындуулугу, байкоо, билим берүүнүн сапаты, салыштыруу, салыштыруу жолдору, сапатуулук.*

В данной статье приведены наличие качества образования и его прозрачность, а также основные способы наблюдения, как сравнение, сопоставление и его пути, приоритетные те или иные методы.

Ключевые слова: *качество образования, прозрачность образования, наблюдение, сравнение, сопоставление, качество.*

In this article we will consider how and in what aspects it can be considered, as well as the basic methods of observation, comparison and its path, priority methods.

Key words: *quality of education, transparency of education, observation, comparison, comparison, quality.*

Кайсы гана мезгил болбосун, билим алуу, өзгөчө анын сапаттуулугу эң негизги мааниге ээ болуп келген. Мезгилдердин өтүшүнө жараша билим берүүнүн сапатуулугу да өзгөрүүнүн үстүндө болуп жатат. Билим берүүнүн айкындуулугу жана сапатынын мезгилдин өтүшү менен кандай өзгөрүүгө дуушар болуп келгендигин, төмөндөгүдөй салыштыруунун жолдору менен да түшүндүрүүгө аракет жасоо ашыкча кылбайт. Байкоонун эң негизги ыкмасынын бири бул салыштыруу, салыштыруу жолу менен биз бул же тигил ыкманын сапатуулугунун артыкчылыгын айтып чыксак туура болот.

Азыркы мезгилдин көз карашы боюнча, акыркы жылдардагы билим берүү менен мурдагы, совет мезгилиндеги билим берүүнүн сапаттуулугу жөнүндө салыштырууларды жасап, төмөндөгүдөй жыйынтыктарга келүүгө болот. Билим берүүдө окутуучу менен окуучунун ортосундагы мамиле, жана бири бирине көз карандуулугу өтө чоң маанини ойнойт. Билим берүүнүн сапатуулугунун жогору болуусунун өзгөчөлүктөрү окутуунун ыкмаларына көз каранды болору талашсыз. Окутуунун өзгөчөлүктөрүнүн бири мажбурлап билим берүү. Бул биринчи угулушунда жат көрүнүш катары кабыл алынышы мүмкүн, бирок мунун дагы жакшы жана жаман жактары болбой

койбойт. Мажбурлоонун жолдору, эгерде окубасан экзаменде өзүңө тийешелүү баа албайсың, баа албасаң андан ары билим алып жаткан окуу жайдан окуу мүмкүнчүлүгүнөн ажырайсың, окуудан чыгасың деген жолдор. Мында окуучу айласыздан окуйт, өзүн мажбурлап болсо дагы. Бирок өзүн мажбурлап окуп жатып кызыгуу башталат, билим алат, аны улантат. Жыйынтыгында окуучу окутуучуга да өзүнө да ыраазы болот. Эми мажбурлоонун совет мезгилиндеги жана азыркы мезгилдеги өзгөчөлүктөрүнө токтолсок. Совет мезгилинде окуучу, окутуучуга көз каранды эле. Көз карандуулук да жогорку билим берүүдө негизги орундарды ээлейт. Совет мезгилинде жогорку билим, жогорку окуу жайларга да өткөндөргө бекер берилчү.

Билим берүү мамлекеттик бюджеттин эсебинен каржыланчы. Жогорку окуу жайларда билим берүүнүн сапаты, студенттердин санына жана алардын каражаттарына көз каранды эмес болуучу. Мына ушул себептен студенттер окуудан чыгып калам деген коркунучта болуп, өзүлөрүн мажбурлап окууса да сапатуу билимдерин ала алышчу. Бирок азыркы мезгилдеги жогорку окуу жайларда билим алуунун сапатынын өзгөчөлүүлүгү, кайсы гана окуу жай болбосун студенттердин санына жана алар төлөгөн каражаттарга көз каранды болуп калды. Мында окутуучу окуучуга мажбурлап билим берүү мүмкүнчүлүгүнөн ажырап калды деп кесе айтса да ашыкча кылбайт. Себеби мажбурлаган күндө дагы, окуучу окубай койсо, окутуучу ага ары карай, окуй турган мүмкүнчүлүктү берип тийешелүү баасын койуп бергенге айласыз. Анткен себеби окуучунун каражаттарына, мугалим дагы окуу жай дагы көз каранды. Окуучунун каражаты болбосо мугалим эмгек акы ала албайт, окуу жай өзүн окуу жай катары кармай албайт. Муну түшүнгөн окуучу мен окубасам да, менин каражатыма көз каранды мени окуудан чыгара алышпайт деген мокок көз карашта болуп билимди керектүү деңгээлде албай жүрө бериши мүмкүн. Бул көрүнүш азыркы мезгилде билим деңгээлин төмөн түшүрүп жатат деп айтсак болот. Бул баардык эле студенттер, ушундай көрүнүштө болуп жатат деп айтуудан алысмын, бирок көбүн эсе студенттерге тийешелүү.

Азыркы мезгилдерде билимдин сапатын көтөрүү максатында жаңы ыкмалар, билим берүүнүн жаңы жолдору колдоно башталды. Азыркы мезгилдин жаңы жолу деп болон процессин айтсак болот. Мунун жакшы жактары студенттерди кызыктырып, билим алган сайын билимине жараша балл койуп, студенттер өзүлөрүнүн баасын алдын ала санай алышат. Балынын сандарын көбөйтөм, жакшы баа алам деген кызыкчылык болуп билимди жакшы сапаттуу ала алышат. Кийинки мезгилдерде билимди мажбурлап окутуу кээээки күндүн иши болуп калды.

Азыркы мезгилде билим берүүнүн эң негизги жолу студентти кызыктыруу жолу менен билим берүү. Кызыктыруунун жолдору кайсылар. Азыркы мезгилдерде иш берүүчү жайлар, жумушчулардын санына көз каранды эмес, анын сапатына көз каранды болгон мезгил убакыт өткөн сайын тастыкталып жатат. Ушул мүмкүнчүлүктөн пайдаланып ар бир студентке, сапаттуу билим сенин келечекте, эмгек рыногунда атаандаштыкты жеңип, татыктуу жумуш орун аласың деп, анын келечегиндеги жашоосунун маанисин айтып түшүндүрүп, билимге болгон кызыгусун арттырыш керек. Совет мезгилинде ошол мезгилдин өнүгүү деңгээлине жараша, окуу үчүн жаңы материалдарды, тийешелүү илимий адабияттарды таап окуу үчүн көп убакыт сарпталчу. Кандай гана билим болбосун аны алуу үчүн мугалим окуган лекциялардагы конспектилерден, жана илимий китепканалардагы китептердин санынан жана аларды алуунун жолдорун өздөштүргөнүнө жараша болуп келген. Мындай аракеттер үчүн көптөгөн убакыттар сарпталчу. Ал эми азыркы мезгилде жаңы илимий технологиялык жетишкендиктерге таянып, керектүү билим алууга өтө ыңгайлуу шарттар түзүлдү деп айтсак туура болот. Бир эле мисал интернеттин жардамы менен, ар бир окуучу жашаган жеринен эле, убакыт өткөзүп бир жактарга барбай эле, өзүнө тийешелүү билимди тез аранын ичинде таап окуса болот.

Азыркы технологиянын жардамы менен аралыкта окутуу мүмкүнчүлүктөрү да пайда болду. Бул жана башка жаңы мүмкүнчүлүктөр убакытты үнөөмдүү пайдаланууга шарт түздү. Ушул мүмкүнчүлүктөрдү ар бир окуучу туура пайдаланышын жеткирүү, ар бир окутуучунун милдетинин бири деп айтсак жаңылыштык болбойт. Совет мезгилиндеги

билим берүү көбүн эсе идиологиялык негизде жүрүп келген. Көптөгөн сааттар коммунисттик партиянын идиологиясын пропагандалоо максатында королгон. Мындай окутуу ошол мезгилдерде советтик бийликтин саясатын жүргүзүү үчүн керек болгону талашсыз. Бирок бул куш адистикке тийешелүү сабактарды жана ага тийешелүү сааттардын ордун алып койгон. Бул болсо сапаттуу адистерди чыгарууга тоскоолдук кылган. Ал кездерде жетишээрлик билим алуу үчүн, ар бир адис кошумча убакыттарды сарптап окушкан. Азыркы мезгилдин сөзү менен айтканда ар бир убакыт акча, же болбосо убакыттарын ашыкча короткон. Ал эми кийинки мезгилдерде сабактар ал мезгилдерден айырмаланып, адистиктерге тийешелүү болуп окуу пландарын түзүлүүдө. Ошондой болсо дагы, окуу пландарын түзүп жаткан адис, келечектеги кесиптин кызыкчылыктарын биринчи кезекте эске алып түзүү керек. Азыркы мезгилдин окуу пландары толук кесиптин ээсин даярдап чыгуу керек. Кесипке тийешелүү сабактардагы сааттардын саны жетишээрлик көп болуусу зарыл.

Мезгилдин эң негизги талабы терең билимдүү, билимин практика менен айкалыштырган күчтүү адистерди тарбиялоо болуп саналат. Бекеринен айтылбаса керек, адистер гана баардык маселелерди чечет деп. Күчтүү адистерди даярдоо, ар бир эле мезгилдин эң негизги талаптарынын бири болуп келген.

Адабияттар:

1. Азарьева В.В., Круглов В.И., Пузанков Д.В., Е.А. Рябинина, Степанов И.В., Степанов С.А., Яценко В.В. Системы качества образовательных учреждений. - СПб.: Издательство СПбГЭТУ «ЛЭТИ», 2010 г.
2. В.В. Азарьева, В.И. Круглов, Д.В. Пузанков, В.С. Соболев, И.В. Степанов. Методика оценки систем качества образовательных учреждений. – СПб.: ООО «Балтияр», 2010 г.
3. Барская Н.А. Самооценка в системе обеспечения качества подготовки специалистов. // Высшее образование сегодня. – 2008 г. – № 12.
4. Бордовский Г.А. Мониторинг качества педагогического образования: состояние и проблемы. // Стандарты и мониторинг в образовании. – 2008 г. – № 6.
5. Власова О.В., Хасбутдинова Л.В. Менеджмент качества и инновации в образовании: региональный аспект. - М.: Изд-во РГТЭУ, 2010 г. Т. 2.

Рецензент: к.п.н. Карасартова Ж.Б.